

Innovasjonstalen 2016

2015 var på mange måter et vendepunkt. Det var året da verden kom med en lang rekke bestillinger – utfordringer, oppgaver som må løses. Tenk for eksempel over at 1,5 milliarder mennesker lever uten elektrisitet – se for deg hvilke muligheter dette kan gi for norsk energinæring.

Å sikre tilgang til bærekraftig energi som alle kan ha råd til, var bare ett av 17 områder som medlemslandene i FN ble enige om da de satte opp bærekraftsmålene i 2015.

I Norge er vi kanskje ikke så vant til å tenke at samfunnsutfordringer gir nye markedsmuligheter, men det er et av de viktigste skiftene vi står overfor nå.

Også EU tar utgangspunkt i globale behov når de definerer rammeprogrammet for forskning og innovasjon, Horisont 2020. Ta en av de sju samfunnsutfordringene i Horisont 2020: Smarte samfunn med helt nye digitale offentlige tjenester og logistikk-løsninger. Også det er et område der Norge har mye å tilby.

Og sist men ikke minst, Paris-avtalen som ble signert i desember 2015: Landene må bidra til en kraftig reduksjon i utslippene av klimagasser, og målet er at temperaturstigningen globalt skal være mindre enn 1,5 grader. Norge skal i tillegg redusere utslippene av klimagass med 40 prosent.

Alt dette representerer enorme markedsmuligheter for Norge. Vi har teknologi i verdensklasse for å redusere utslipp, for Norge og internasjonalt.

Verden har altså kommet med sin bestilling, sine mål og ønsker. Og arbeidet er påbegynt. Men hvor tydelig er det for verden hva vi kan levere?

Kanskje ikke så tydelig. For det er opplagt at vi trenger verden og verdensmarkedet.

Vi trenger Asias med sine 49 land og 4,4 milliarder mennesker, men er det like opplagt hvorfor de trenger oss?

Nei.

Dessuten har vi så mye mer å by på som fortsatt er ukjent der ute.

Nettopp dette var utgangspunktet for å sette i gang det massive dugnadsarbeidet i 2015 der Innovasjon Norge hentet inn innspill nasjonalt og internasjonalt. Vi kalte det Drømmeløftet. Regjeringen har gitt Innovasjon Norge i oppdrag å gi råd og innspill den kan bruke i politiske beslutninger.

Da må vi først ut for å lytte. Og vår lyttepost er stor, den favner alt fra oppstartsbedrifter, etablerte bedrifter, klynger, forsknings- og utviklingsmiljøer, private og offentlige aktører, store og små virksomheter, symfoniorkestre og fotballag, interesseorganisasjoner og næringsforeninger, både nasjonalt og internasjonalt. Vår tilstedeværelse i 35 land og i alle landets fylker gjør det mulig; vi har kontaktnettet.

Vi samlet mer enn 3500 mennesker fra nærings- og samfunnsliv til diskusjon om landets fremtid på over 80 ulike arrangementer.

Vi var på jakt etter ambisjonene – drømmene – til norske gründere og etablert næringsliv, og vi ville vite hva de selv kunne gjøre og hvilken drahjelp som er nødvendig fra staten – hvilke løft som måtte

til. Derfor navnet, Drømmeløftet. Og ikke vær i tvil om at dette er alvor; forskning viser at bedrifter med høye ambisjoner – eller drømmer – oppnår bedre resultater på sikt.

Denne mobiliseringen åpnet i hvert fall mine øyne. Jeg har aldri opplevd så mye entusiasme, så mye innsikt og så mye skaperkraft.

Jeg vil gjerne få benytte anledningen til å takke alle bidragsyterne – hver eneste en av dere som satte av tid og gav uvurderlige innspill til vår prosess. Blant dere er Norsk Industri, NHO, LO, DNB, Bellona, klyngene våre, universitetene der rektor på NMBU samlet alle, Aker Solutions, TEKNA, Norsk Gjenvinning, Ferd, Rederiforbundet, Civita, MESH, StartUp Lab og Sametinget. Dette er bare noen eksempler.

Og hovedbudskapet var tydelig:

Norge – er klart for omstilling, motivert for omstilling, og i full gang med omstillingen.

Deltakerne i Drømmeløftet har gitt oss innspillene som har resultert i at vi i dag kan peke på seks nye mulighetsområder, som går på tvers av tradisjonelle sektorer og næringsinndelinger.

Her handler det om mulighetsområder der norsk kompetanse, norsk teknologi og norske råvarer møter verdens utfordringer, og dermed de store markedsmulighetene for Norge, som vi bringer videre til regjeringen i dag.

Norge er allerede kjent for, og har en ubestridt posisjon i Havrommet.

Det samme gjelder på ren energi. På denne posisjonen kan vi bygge nye klynger og verdikjeder, for eksempel innenfor sol og vind.

Helse og velferd er det området vi forsker mest på, men der har vi et uforløst potensial til å kommersialisere, bygge bedrifter. Her kan vi bygge ny industri i Norge som gir oss arbeidsplasser og en posisjon i det globale markedet, slik vi allerede har i forskningen.

Bioøkonomien er et av verdens raskest voksende markeder fordi verden mangler ressurser. Norge er godt posisjonert på grunn av tilgangen på viktige råvarer.

Nå gjelder det å kombinere og løfte norsk landbruk, skogbruk og havbruk inn i en ny æra.

Noen områder med stort vekstpotensial kan vi for lite om.

Vi trenger mer forskning rundt smarte samfunn – digitale offentlige tjenester, fintech, bedre energibruk, grønne byer, avfallshåndtering, sirkulær økonomi og så videre.

Det samme gjelder behovet for økt kunnskap og kommersialisering rundt kreative næringer og reiseliv.

Disse mulighetsområdene, kombinert med det Norge allerede er kjent for, vil gi oss troverdighet i verdensmarkedet. Satsing her vil gjøre at norske løsninger kan bli valgt fremfor andre lands løsninger.

Nation Brand Index viser at Norge scorer spesielt høyt på disse områdene. Et bedre utgangspunkt kan vi ikke ønske oss.

Er det noe vi har lært av dagens særstilling, er at vi som land blir sårbart når den største næringen står for over 50 prosent av eksportinntektene.

Når vi legger vekt på å utvikle de seks mulighetsområdene, vil vi ikke være så sårbare; vi vil ha en langt mer mangfoldig økonomi, og det vil prege eksportnæringene. Det er ingen grunn til at vi skal fortsette å være ensidig avhengig av en næring.

De færreste av oss ønsker – eller tør – å legge alle eggene i en kurv.

Men ingen av oss vet hvilke områder som vokser mest eller hvem som blir vinnerne på lang sikt. Det er heller ikke poenget. Det handler om å peke ut en retning der vi konsentrerer innsatsen – da øker sannsynligheten for at vi blir gode.

Drømmeløftet har munnet ut i en oppsummering på en rekke områder. Basert på innspillene, diskusjon med en lang rekke eksterne parter og ikke minst vår egen kompetanse, har Innovasjon Norge utviklet ti anbefalinger:

1. Norge må sette en tydeligere retning og satse der vi har gode forutsetninger. Private og offentlige aktører har så langt identifisert seks sentrale mulighetsområder for vekst og verdiskaping. Disse er: Havrommet, helse og velferd, bioøkonomien, ren energi, kreative næringer og reiseliv, smarte samfunn.

Innovasjon Norge anbefaler at disse seks mulighetsområdene gir en overordnet retning for ny norsk særstilling.

2. Norge bør bli fremst i verden på utvikling og implementering av bærekraftige løsninger. Innovasjon Norge anbefaler at stat og kommune utformer krav og reguleringer for å få til en raskere utvikling av nye markeder for bærekraftige løsninger.

3. For å bli valgt må man være kjent. Derfor må vi videreutvikle merkevaren Norge for å tiltrekke oss kapital, kunnskap, talenter og turister. Innovasjon Norge anbefaler å utvikle et tydelig, nasjonalt budskap for at verden skal velge Norge og norske løsninger.

4. Norge trenger en nasjonal eksportstrategi utviklet i samarbeid med næringslivet. Innovasjon Norge anbefaler at staten investerer på minimum samme nivå som våre naboland de neste fem årene i ekstra tiltak for å øke eksporten, erstatte tapte eksportinntekter og skape nye arbeidsplasser.

5. Norge bør de neste årene prioritere å kommersialisere forskningsresultater slik at vi kan bygge opp nye bedrifter, industrialisere nye næringer og skape arbeidsplasser i Norge. Innovasjon Norge anbefaler at regjeringen de neste årene vrir innsatsen på enkelte mulighetsområder, som for eksempel helse, mer mot kommersialisering og innovasjon.

6. Offentlig sektor må etterspørre nye løsninger og utfordre næringslivet til å utvikle fremtidens tjenester og produkter. Innovasjon Norge anbefaler at det offentlige og private jobber i partnerskap for å utvikle innovative løsninger i verdensklasse.

7. Regjeringen har utarbeidet 98 stortingsmeldinger som direkte eller indirekte påvirker innovasjonsevnen i samfunnet. Behovet for å se disse i sammenheng er stort. Innovasjon Norge anbefaler at regjeringen utvikler en mer samordnet innovasjonspolitik på tvers av departementene.

8. Vi må få flere gründerselskaper til å vokse seg store med base i Norge. Innovasjon Norge anbefaler at det offentlige bistår mer for å sikre Norge langsiktig og kompetent kapital som kan hjelpe selskaper gjennom vekstfasen.
9. Norsk industri og næringsliv må raskt og effektivt ta i bruk nye digitale løsninger for å forbli konkurransedyktige. Innovasjon Norge anbefaler at klyngene blir omstillingsmotoren for å øke digitaliseringstakten i hele industrien og næringslivet.
10. Offentlig sektor må effektiviseres og digitaliseres for å redusere veksten i driftsutgiftene. Innovasjon Norge anbefaler at tiltakene fra stortingsmeldingen Digital agenda for Norge realiseres og prioriteres.

Et innblikk i Innovasjon Norges rolle, vår omstillingsreise, våre leveranser i 2015 og strategi for 2020, får dere også i den nye rapporten «Innspill til en ny retning for Norge, Drømmeløftet 2016.»

Straks overleveres rapporten til ministeren og den legges nå ut digitalt – vi håper den blir gjenstand for diskusjon og perspektiv.

Og sist men ikke minst: Forskningsrådet, SIVA og IN vil bidra og stå sammen fremover for det nye Norge. På vegne av alle mine kolleger i Innovasjon Norge, kjære næringsminister, her er statusrapporten!